

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
 Навчально-науковий інститут денної освіти
 Навчально-науковий інститут заочно-дистанційного навчання
 Кафедра правознавства

СИЛАБУС
 навчальної дисципліни
«Юридична аргументація»
 на 2026-2027 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	2 курс, 4 семестр
Освітня програма/спеціалізація	Право
Спеціальність	D 8 Право
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
 науковий ступінь і вчене звання,
 посада

Орел Вікторія Анатоліївна

старший викладач кафедри правознавства

Контактний телефон	+38095-56-45-694
Електронна адреса	saloviktoriya@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна/заочна http://pravo.puet.edu.ua/studinfo.php онлайн: електронною поштою, сб 10.00-12.00
Сторінка дистанційного курсу	http://puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Метою навчальної дисципліни є теоретичне засвоєння та практичне застосування юридичної аргументації, підвищення обізнаності здобувачів щодо стандартів аргументування в юридичній діяльності, забезпечення системних знань майбутніх правників й розуміння ними змісту та особливостей правової аргументації Європейського суду з прав людини, суду Європейського Союзу та судів України, сформувати навички аргументування у конкретних категоріях справ.
Тривалість	3 кредити ЄКТС/90 годин (денна ф.н.: лекції 18 год., семінарські заняття 14 год., самостійна робота 58 год.; заочна ф.н.: лекції 10 год., семінарські заняття 6 год., самостійна робота 74 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом Методи навчання – проблемна лекція, робота з наочними матеріалами («логічний квадрат» і т.п.), схемами, текстами, дискусія, вирішення кейсів, пропонування альтернативних методів вирішення ситуації (у тому числі правової), заснованої на критичному мисленні, виступ з судовими промовами, надання методик здійснення критичного аналізу розв'язання правових ситуацій; проведення інтелектуальних ігор, диспутів, дебатів, комунікативних тренінгів.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; підготовка презентацій та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота Підсумковий контроль: ПМК (залік).
Базові знання	Наявність знань з риторики, логічного і критичного мислення.
Мова викладання	Українська.

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
2.	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
3.	СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.	РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
4.	СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.	РН 11. Мати базові навички риторики.
5.	СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.	РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.
6.	СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.	РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
7.	СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.	РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Теоретичні засади та поняттєвий інструментарій юридичної аргументації		
Тема 1. Теорія аргументації та юридична аргументація: генезис ідей та сучасні підходи до розуміння	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Сучасна теорія правової аргументації: А. Аарніо, А. Андерсон, А. Кауфманн, А. Прайор, А. Печенік, Г. Струк, Г. Х. фон Рігт, Д. Адлер, Дж. Кліффорд, Е. Фетеріс, Ж. Дабен, М. Калиновські, Н. Маккормік, Р. Алексі, Р. Гроотендорст, Р. Дворкін, С. Тулмін, Т. Стіл, Ф. Дворнік, Ф. Еємерен, Ф. Шауер, Х. Камп, Х. Перельман, Ю. Габермас та ін. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 2. Поняття, принципи, ознаки та структура юридичної аргументації	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Презентаційна структура аргументації. Логічна структура аргументації. Прагматична структура аргументації. 2. Роль юридичної аргументації у правовому регулюванні. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 3. Склад (корпус) юридичної аргументації	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Реконструювання й оцінювання правової аргументації. 2. Правове аргументування у формі дискурсу. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 4. Методи та формати юридичної аргументації	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Формальні методи в юридичному аргументуванні. 2. Логічний метод в юридичній аргументації. 3. Аналіз в праві. 4. Правові прийоми герменевтики. 5. Постмодерністське розуміння правової аргументації. 6. Лінгвістичний аналіз права, економічний аналіз права. 7. Онтологія розуміння права, правові прийоми онтології, розуміння закону, природа герменевтичного пізнання. 8. Формати правової аргументації (IRAC, CRAC, CREAC, CRuPAC). Контраргумент і контраргументація. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 5. Моделі (типи) юридичної аргументації	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Класифікація аргументації за характером аудиторії; за рівнем наукового знання; залежно від взаємодії із реальністю. 2. Ідеальний та прагматичний аспекти аргументації.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>
<p>Тема 6. Поняття та види юридичних аргументів</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Поняття «аргумент»; вимоги до аргументів, види аргументів.</p> <p>2. Класифікація юридичних аргументів за ступенем формалізації; за відношенням до правової науки і практики; за спрямованістю; за формою об'єктивації, за досягнутою метою, за сумісністю із чинною системою джерел права та ін.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>
<p>Тема 7. Правила юридичного дискурсу</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Вимоги: несуперечливості застосовуваних аргументів та способів їх оцінки; термінологічно-мовної ясності (визначеності) їх подачі (доведення); достовірності застосовуваних емпіричних передумов; виваженості ухвалюваних рішень, врахування їх соціальних наслідків тощо.</p> <p>2. Риторична концепція юридичного дискурсу.</p> <p>3. Процедурна концепція юридичного дискурсу.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>
<p>Модуль 2. Практичне застосування юридичної аргументації</p>		
<p>Тема 8. Аргументація у правотворчості</p>	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i></p> <p>1. Співвідношення між поняттями «правоутворення», «правотворчість», «нормотворчість», «правотворчий процес», «нормотворчий процес».</p> <p>2. Поняття та природа правотворчого акту.</p> <p><i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i></p> <p><i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i></p>
<p>Тема 9. Аргументація у</p>	<p>Відвідування занять; обговорення</p>	<p><i>Завдання 1. Питання для самостійного</i></p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
правотлумаченні	теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	<p>вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа правотлумачення та його поняття, стадії (етапи правотлумачення). 2. Поняття та ознаки інтерпретаційно-правового акту. 3. Концепція конституційної ідентичності у мотивуванні рішень Конституційним судом України. 4. Принцип верховенства права як стандарт судового правотлумачення та застосування права і ефективність судочинства. 5. Касаційні фільтри у цивільних справах Верховного Суду: проблемні питання судового правотлумачення та правозастосування. 6. «Подолання» офіційного тлумачення норми права в цивільному судочинстві: поняття та правила. <p>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</p> <p>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 10. Аргументація у правозастосуванні	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови та природа правозастосування, основні стадії; ознаки та поняття правозастосовних актів, їх різновиди. 2. Поняття доказування та доказів, їх різновиди, процес обґрунтування істинності положень (індивідуальних приписів) шляхом доведення, а хибності – спростуванням. 3. Аналіз процесуального законодавства щодо використання доказів та доказування у процесі створення правозастосовних актів. 4. Розмежування доказування та аргументації за формою, метою та обсягом аргументів. <p><i>(Моделі застосування аргументації Європейським судом з прав людини).</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Виконання судом обов'язку щодо обґрунтування рішення. Висновок № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів щодо підстав для прийняття рішення. <p><i>(Моделі застосування аргументації судами системи судоустрою України).</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Модель судового активізму Суду Європейського Союзу. 7. Особливості аргументації Суду ЄС у справах щодо конкурентної політики ЄС. 8. Моделі застосування аргументації Суду ЄС у сфері основоположних прав людини та захисту прав приватних осіб в

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<p>Європейському Суді. <i>Модельна аргументація у адміністративних справах.</i> Юридична аргументація у зразкових та типових справах. Процесуальний аспект віднесення справи до категорії типових. Практичні аспекти застосування аргументації в зразкових та типових справах. <i>Модельна аргументація у господарських справах.</i> Аргументація господарських судів щодо застосування положень Господарського процесуального кодексу України. <i>Модельна аргументація у кримінальних справах.</i> Обмеження касаційного оскарження як процесуальні фільтри у кримінальному процесі та межі повноважень касаційного суду у кримінальному провадженні. Складання схеми аргументації. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</p>
Тема 11. Сучасний стан та перспективи застосування юридичної аргументації	<p>Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи</p>	<p>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення. 1. Аналіз практики створення правотворчих, правозастосовних, правотлумачних актів України, з точки зору використання положень теорії аргументації, застосування відповідних видів аргументування та аргументів. 2. Аналіз аналіз Цивільного процесуального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» та інших джерел права, з точки зору фіксації в них положень щодо аргументації змісту та форми правових актів України. 3. Аналіз джерел права інших національних та міждержавних правових систем в контексті формалізації положень щодо аргументації та використання їх у юридичній практиці. 4. Аналіз наукових публікацій, доктринальних положень, пропозицій щодо удосконалення процесу аргументування у вітчизняній правотворчості, правотлумаченні, правозастосуванні. Завдання 2. Скориставшись</p>

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
		<i>інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.
Тема 12. Цифрові технології і юридична аргументація	Відвідування занять; обговорення теоретичних питань; тестування; виконання навчальних завдань; доповіді з презентаціями та їх обговорення; завдання самостійної роботи	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. <i>Закон і мова.</i> Аналіз мови та реєстра. Символи та комунікація в праві. ІТ, мова та право. Літературний аналіз права. Природна мова. Аналіз правових наративів. Медіадослідження. 2. <i>Закон і візуалізація.</i> Візуалізація в юридичній освіті. Візуалізація юридичного обґрунтування. Відображення аргументів. Візуальна грамотність з права. Ілюстраційне право. 3. <i>Штучний інтелект (artificial intelligence, AI) і юридична аргументація.</i> Систематизація підходів до логічного моделювання аргументативних міркувань у програмі штучного інтелекту. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.

Інформаційні джерела

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Дудащ Т. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика: монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 744 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/380856039_Legal_Argumentation_the_View_of_Legal_Theory_monograph_in_Ukrainian_abstract_in_English_Pravova_argumentacia_zagalnoteoreticna_harakteristika.
2. Юридична аргументація. Логічні дослідження: монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцупал та ін.; За заг. ред. О. М. Юркевич. 2-е вид., переробл. та доповн. Х.: Право, 2015. 336 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/18779>.
3. Alexy R. A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification; Translated by R. Adler and N. MacCormick. Oxford : Clarendon Press, 1989. 323 p.
4. Bodlović, P. (2022). *Presumptions in argumentation: a systematic analysis*. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. University of Groningen. <https://doi.org/10.33612/diss.202237931>. URL: https://www.academia.edu/120570479/Presumptions_in_Argumentation_A_Systematic_Analysis
5. Feteris E. Fundamentals of Legal Argumentation: A Survey of Theories on Justification of Judicial Decisions. Argumentation Library. Vol. 1. Dordrecht: Springer, 1999. 225 p.
6. Klatt M. Legal Argumentation and the Rule of Law. "The Rule of Dual-Natured Law" in Legal Argumentation and the Rule of Law / ed. by E. Feteris. The Hague, Eleven International Publishing, 2016. P. 27-46. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2984342_code2661641.pdf?abstractid=2984342&mirid=1.
7. MacCormick N. Rhetoric and the rule of law. A theory of legal reasoning. Oxford: Oxford University Press, 2005. 287 p. URL: <https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=VG1CAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR8&dq=Rule+of+law+and+legal+argumentation&ots=Ph1xE-gK->

[c&sig=Ls8VSGRkR1oFWETLT6q6W44io0&redir_esc=y#v=onepage&q=Rule%20of%20law%20and%20legal%20a
rgumentation&f=false.](https://www.judcom.nsw.gov.au/publications/benchbks/judicial_officers/index.html)

8. MacCormick N. Legal Reasoning and Legal Theory. Oxford: Clarendon Press, 1989. 328 p.
9. Siltala R. Law, Truth, and Reason. A Treatise on Legal Argumentation / Raimo Siltala. Law and Philosophy Library. Vol. 79. Springer Science+Business Media B . V ., 2011. 307 p.
10. Stelmach J., Brozek B. Methods of Legal Reasoning. Law and Philosophy Library. Vol. 78. Published by Springer, The Netherland, 2006. 236 p. URL: https://www.academia.edu/1828588/Methods_of_Legal_Reasoning
11. Van Eemeren F. H. Handbook of Argumentation Theory / Frans H. van Eemeren, Bart Garssen, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans, Bart Verheij, Jean H. M. Wagemans. Dordrecht: Springer Science+Business Media, 2014. 991 p.
12. Handbook for Judicial Officers. *Judicial Commission of New South Wales*: веб-сайт: URL: https://www.judcom.nsw.gov.au/publications/benchbks/judicial_officers/index.html (дата звернення: 01.08.2024 р.).

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

1. Орел В. А. Аргументація у правотворчості. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір*: Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 5 червня 2020 року). – Полтава: ПУЕТ, 2020. – С. 16-18. – URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10454>.
2. Орел В. А. Аргументи ad hominem як різновид правових аргументів. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір : матеріали ХІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Полтава, 6 червня 2024 р.). Полтава : ПУЕТ, 2024. Полтава : ПУЕТ, 2024. С. 23-25. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/14031>
3. Орел В. А. Верховенство права і юридична аргументація. *Всеукраїнська науково-практична конференція «Конституція України: держава і право в умовах воєнного стану»*: Збірник матеріалів конференції, м. Київ, 28 червня 2022 р. / Ред. кол.: Червякова О.В. (гол. ред.), І.А.Семенець-Орлова (заст. гол. ред), І.І.Каліна (упоряд. і відп. ред.) та ін. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2022. С. 110-114. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12628>.
4. Орел В. А. Використання юридичної аргументації Європейським судом з прав людини. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір : матеріали ХІ Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Полтава, 8 червня 2022 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2022. – С. 46-49. URL: http://kul.kiev.ua/images/A/Library/Books/ZBIRNYK_XI_vseukrainska_2022.pdf#page=46.
5. Орел В. А. Вплив штучного інтелекту на практичну діяльність правників. *Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.*, 17-18 травня 2023 р. / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. : Н. Мякушко (голова), Р. Шаравара, Р. Басенко та ін.; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ППЕП, 2023. С. 122-123. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13164>.
6. Орел В. А. Діагностика особи у правовій аргументації. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір : матеріали ХІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Полтава, 8 червня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023. С. 30-34. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13202>.
7. Орел В. А. Методи юридичної аргументації. *Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану : матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. Науково-дослідний інститут публічного права. 30 вересня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 152-154. URL:<http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/226/5520/12782-1>.
8. Орел В. А. Переконавання як категорія юридичної аргументації. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір : Матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції* 8 червня 2021 р. Полтава: ПУЕТ, 2021. С.16-19. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/11406/1/%21%20ZBIRNYK%20%282021%29_2.pdf.
9. Орел В. А. Поняття, види та ознаки правових аргументів. *Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу*: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 травня 2022 р. / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. : Н. Мякушко (голова), Р. Шаравара, Р. Басенко та ін.; відп. ред. Р. Басенко. Полтава: ППЕП, 2022. С. 234-236. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12294>.
10. Орел В. А. Принципи юридичної аргументації. *Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ніжин, 04 грудня 2020 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 81-82. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12295>.

11. Орел В. А. Реконструювання й оцінювання юридичної аргументації. *Захист соціально вразливих груп: міжнародний та національний виміри: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, ГО «Інкубатор демократичних ініціатив»)*. Київ: Академперіодика, 2023. С. 90-94. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13292>
12. Орел В. А. Роль юридичної аргументації у підготовці фахівця-юриста. *Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник тез доповідей VI Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 15 грудня 2020 року). – Полтава : ПУЕТ, 2020. – С.334-335. – URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11401>.
13. Орел В. А. Юридична аргументація в законотворчості Західноукраїнської Народної Республіки. *Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, відповід. за вип. : проф. Семак Б. Б. Львів : вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2022. 423-425 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12004>.
14. Орел В. Зasadничі принципи римського права та їх зв'язок із юридичною аргументацією. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 1. С. 67-72. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.10>. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/03/12.pdf>.
15. Орел В. Юридична аргументація в судовому процесі: вітчизняний досвід та зарубіжна практика. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право / Ужгородський національний університет*. Ужгород, 2023. Випуск 78(2). С. 401-406. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.65>. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/08/67.pdf>.
16. Сало В.А. Юридична аргументація в судовій практиці Стародавнього Риму. *Науковий Вісник Міжнародного Гуманітарного Університету. Сер.: «Юриспруденція» / Міжнарод. гуманіт. ун-т. Одеса, 2018. Вип. 33. С. 22-24. URL: <http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc33/8.pdf>.*
17. Сало В.А. Юридична аргументація та її структурні елементи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Юридичні науки: зб. наук. пр./ Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2017. Випуск 4. Том 1. С. 33-37. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo04/part_1/9.pdf.*
18. Сало В. А. Використання юридичної аргументації при викладанні навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн». *Якість вищої освіти: компетентнісний підхід у підготовці сучасного фахівця : матеріали XLIII Міжнародної науково-методичної конференції* (м. Полтава, 14–15 листопада 2018 року). Полтава : ПУЕТ, 2019. С.202-204. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11398>.
19. Сало В. А. Доведення як найсильніший вид аргументації. *Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Ніжин, 29 листопада 2018 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. С. 67-69. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11399>.
20. Сало В. А. Застосування теорії аргументації у дослідженнях історії українського права. *Концепція та методологія історії українського права: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, присвяченого пам'яті професора Олександра Шевченка*, м. Київ, 28 квітня 2017 року. К.: «ДС День Печати», 2017. С. 149-152. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11394>.
21. Сало В. А. Застосування юридичної аргументації при прийнятті суддівського рішення. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір : Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції 7 червня 2019 р.* Полтава: ПУЕТ, 2019. С. 23-25. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/9545>.
22. Сало В. А. Поняття аргументу як основної складової юридичної аргументації. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 7 червня 2018 р.* Полтава: ПУЕТ, 2018. С. 25-28. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11397>.
23. Сало В. А. Юридична аргументація в приватноправовій сфері. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Полтава, 2 червня 2017 р.). Полтава: ПУЕТ, 2017. С. 41-43. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11395>.
24. Сало В. А. Юридична аргументація у вченнях Арістотеля. *Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Ніжин, 30 листопада 2017 р. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2017. С. 71-74.

25. Сало В.А. Юридична аргументація в судовій практиці Стародавнього Риму. *Науковий Вісник Міжнародного Гуманітарного Університету*. Сер.: «Юриспруденція» / Міжнарод. гуманіт. ун-т. Одеса, 2018. Вип. 33. С. 22-24. URL: <http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc33/8.pdf>.

26. Сало В.А. Юридична аргументація та її структурні елементи. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Юридичні науки: зб. наук. пр./ Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2017. Випуск 4. Том 1. С. 33-37. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo04/part_1/9.pdf.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- **Політика оцінювання здобувачів вищої освіти.**

Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu.pdf>

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poryadok-likvidaciyi-zdobuvachamy-vyshhoiy-osvity-akademichnoyi-zaborgovanosti.pdf>.

Положення про повторне навчання https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poloz_pro-povt-navch.pdf

- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- **Політика щодо академічної доброчесності.**

Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf.

Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf

Кодекс академічної доброчесності професорсько-викладацького складу, здобувачів освіти та співробітників спеціальності 081 Право. URL: <http://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti-profesorskogo-vykladaczko-skkladu-zdobuvachiv-osvity-ta-spivrobitnykiv-speczialnosti-081-pravo.pdf>.

- **Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:**

Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf.

Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf

Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultativ-navchannya-zdobutyh-shlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf>; *інфографіка* (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) <https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/>.

Визнання результатів проходження онлайн курсів на освітніх онлайн-платформах The Open University, UDEMY, Coursera, Prometheus (див. пп. 1-10, 14-16 підрозділу «Електронні ресурси для вирішення завдань та тренування мислення» розділу 7 Програмне забезпечення навчальної дисципліни).

- **Політика вирішення конфліктних ситуацій:**

Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuacij-u-puet.pdf>

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poloz_pro-apel_pidscntr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>.

- **Політика підтримки учасників освітнього процесу:**

Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>.

Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ <http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>

- **Безпека освітнього середовища:** Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyedyialnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-7): обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (2 балів); підготовка питань для самостійного опрацювання; тестування (2 балів); виконання завдань для самоконтролю знань (5 балів); поточна модульна робота (8 балів)	57
Модуль 2 (теми 8-12): обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (2 балів); підготовка питань для самостійного опрацювання; тестування (2 балів); виконання завдань для самоконтролю знань (5 балів); поточна модульна робота (8 балів)	43
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Юридична аргументація»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	3. Участь у громадських волонтерських ініціативах, різних формах неформальної освіти, як то проходження визначеного онлайн курсу чи іншого елемента неформальної освіти, та/або інформальної освіти.	10-30
	4. Створення і демонстрація презентації для супроводу доповіді з питань для обговорення на семінарському занятті.	0-5
2. Науково-дослідна	1. Написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми	0-5
	2. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	3. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	4. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	6. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
Разом		*

* Максимальна кількість додаткових балів для студента – 30.

Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни